

Duurzame palmolie en soja mainstream

Voedselzekerheid gebaat bij verantwoorde productie

Algemeen

[Norbert van der Werff]

Samenwerking in de keten is nodig om ervoor te zorgen dat duurzame palmolie en soja de norm worden. Premies voor duurzame teelt zijn volgens Roel Baakman van Cefetra niet de oplossing. “Als je wilt dat duurzaamheid de norm wordt, zijn hoge premies uit den boze.”

“Ik hoop dat consumenten gaan begrijpen dat duurzaamheid zijn prijs heeft”, aldus Frans Claassen, voorzitter van het Productschap Margarine, Vetten en Oliën en mede-organisator van het congres Sustainable Sourcing Soy & Palm op 11 april. Hij maakte meteen de spagaat

duidelijk waarin de food- en feedsector zich bevindt. “Zeven op de tien consumenten laten zich bij de keuze voor een product voornamelijk leiden door de prijs, terwijl 90 procent wil dat de voedingsindustrie met het thema duurzaamheid aan de slag gaat.”

Samenwerking

De Nederlandse industrie wacht echter niet tot de idealistische en de zuinige burger dichter bij elkaar komen. Sprekers Caroline Sikking (Cargill), Gerrit van Duijn (Unilever) en Anne van der Wal (Ahold) zien de noodzaak van de duurzaamheid in en hebben die handschoen al opgenomen. “Half duurzaam bestaat niet. We moeten ons volledig inzetten, ook al is dat niet altijd makkelijk.” Alle schakels in de keten moeten volgens Sikking, marketingmanager bij Cargill, een bijdrage leveren. “De supply-chain is zo sterk als de zwakste schakel en dat willen wij niet zijn. We moeten samenwerken en samen de moeilijkheden aanpakken, want we hebben maar >>>

“Verhoging van de productie is voor palmolieboeren een ingrijpend proces.”

>> Duurzame palmolie en soja mainstream

“Als je wilt dat duurzame soja de norm wordt, zijn hoge premies uit den boze”, meent Roel Baakman (Cefetra).

“Als je wilt dat duurzame soja de norm wordt, zijn hoge premies uit den boze”, meent Roel Baakman (Cefetra). één planeet.” Van Duijn, supply technology director bij Unilever gaf aan dat samenwerking noodzakelijk is omdat Unilever van zowel soja als palmolie maar een deel van de grondstoffen gebruikt. “Van palmolie wordt alleen de stearine gebruikt, niet de oleïne. Van sojabonen wordt de olie gebruikt, maar niet het meel. De rest van de soja en palmolie moet door andere partijen in de markt worden gebruikt om van certificatenstromen naar gescheiden stromen te kunnen gaan.”

Ook Thomas Ursem, manager Corporate Social Responsibility bij Rabobank, riep op tot samenwerking. “Doel daarbij is duurzame palmolie en duurzame soja mainstream te maken.” Sandra Mulder, senior adviseur markten van het Wereldnatuurfonds, ziet de oplossing van veel problemen in het stoppen van ontbossing en het opzetten van duurzame ketens, zoals het Marine Stewardship Council en de ketens voor duurzame soja en palmolie. “De handel in certificaten duurzame palmolie en duurzame soja is een goede eerste stap.”

Bevolkingsgroei

De behoefte aan een hogere productie hangt samen met de uitdijende wereldbevolking. “De bevolking in Afrika, China en India groeit zo sterk dat er in de komende tien jaar een Europese Unie aan inwoners bijkomt”, aldus Ursem. Daarnaast neemt het inkomen

van de bevolking in China, Rusland, Zuid-Amerika, India en Indonesië toe. “Een groter aantal mensen zal meer gaan eten en het eetpatroon aanpassen. Ze zullen meer dierlijke eiwitten eten en daarvoor is doorgaans meer soja nodig.” Hij verwacht dat 2,3 miljard mensen meer gaan eten en dat 1,6 miljard mensen meer dierlijke eiwitten gaan eten. Probleem is dat de landen waar de bevolking groeit, gebrek aan land hebben. De vruchtbaarste grond bevindt zich in de VS, Oekraïne en Argentinië. Ook in Afrika zijn vruchtbare gebieden, maar daar ontbreekt het aan wat hij noemt de ‘enabling factors’, de voorwaarden die nodig zijn voor succesvolle landbouw, zoals politieke stabiliteit en investeringen in de landbouwsector. Daardoor is de opbrengst per hectare zeer laag. “Verhoging van de opbrengsten is essentieel. Die kunnen zorgen voor 80 procent van de hogere productie die nodig is om de toenemende wereldbevolking te voeden.”

Toename productie

Gert van der Bijl, coördinator van het sojaprogramma van ontwikkelingsorganisatie Solidaridad, vertelde hoe de productie per hectare kan worden bevorderd. “Bij het project Soy Producers Support Initiative krijgen kleine producenten van soja ondersteuning in de vorm van marketingtraining en training in productietechnieken.” Maximaal 40 procent wordt gefinancierd via het Schokland Fund, de rest wordt betaald middels cofinanciering of door de producenten zelf. De deelnemende boeren krijgen een premie van twee tot drie euro per ton soja. Solidaridad wil echter van die premie af omdat de training de boeren al veel oplevert. “De productie groeit met gemiddeld 20 tot 30 procent. Dat voordeel is twintig keer zo groot als de premie.” De projecten zijn opgezet in drie landen: zeven in India, twee in Brazilië en één in Bolivia. Het programma wordt ondersteund door Arla, Beemster, FrieslandCampina, Ben & Jerry's en de Keurslagers. MVO-voorzitter Claassen stelt echter dat hogere productie niet ten koste mag gaan van het milieu, de lokale bevolking en kleine boeren. Met het oog hierop heeft de Round Table on Responsible Soy (RTRS)

◀ Verhoging van de opbrengsten per hectare soja is essentieel om de toenemende wereldbevolking te voeden.

Caroline Sikking (Cargill) pleit voor een volledige inzet: "Half duurzaam bestaat niet."

sinds 2007 een aantal criteria opgesteld waaraan de productie duurzame soja moet voldoen.

Gecertificeerd soja

"De eerste sojaboeren worden eind april of begin mei gecertificeerd", aldus Augustín Mascotena, directeur van RTRS. Het gaat om drie boerderijen in Brazilië, Argentinië en Paraguay. De audits worden verzorgd door certificerende bedrijven, die op hun beurt zijn gecertificeerd door RTRS. Voor certificatie hoeven boeren in het eerste jaar nog niet aan alle voorwaarden te voldoen, maar wel aan 62 procent van de eisen. "Ze hebben dan nog twee jaar om ervoor te zorgen dat ze aan alle criteria voldoen", legt Mascotena uit. Als de certificatie rond is, kan de verhandeling van certificaten plaatsvinden. "Het door het Nederlandse Chainfood ontwikkelde IT-systeem voor de verhandeling van certificaten is gereed." Mascotena verwacht van start te gaan met vijf tot tien kopende partijen, waaronder enkele grote spelers zoals Unilever. Overigens komt 80 procent van de betrokken partijen uit Nederland, de rest van de wereld moet nog volgen. Cefetra, die zich supply chain manager voor feed, food & fuel noemt, vindt dat de aanvangscriteria van RTRS te streng zijn. "Er moet een realistisch beginniveau zijn", zegt manager voeding en duurzaamheid Roel Baakman van Cefetra. Hij meent dat als de drempel te hoog is, boeren er niet mee starten. Hoewel RTRS ook een stapsgewijze invoering kent, denkt hij dat de meeste

boeren dat eerste niveau niet kunnen halen. Cefetra, dat jaarlijks 6,5 miljoen ton soja verkoopt, heeft een eigen systeem met een lager instapniveau. Baakman zegt dat Cefetra daarmee echter geen concessies doet aan duurzaamheid. "De telers moeten wél direct voldoen aan de belangrijkste criteria." In het systeem van Cefetra krijgen de deelnemende boeren geen premie voor de duurzame soja, maar wel worden de audits voor hen betaald. "Als je wilt dat duurzame soja de norm wordt, zijn hoge premies uit den boze", meent Baakman.

Hoge productie

Bij palmolie is de productie per hectare al hoog, volgens Jan Kees Vis, voorzitter van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). "De opbrengst is 3,68 ton per hectare, terwijl dat van soja 0,36 ton is." De productie per hectare kan met het

juiste beleid nog een stuk hoger volgens hem. "Er is nog veel winst te behalen." RSPO wil ervoor zorgen dat kleine boeren worden voorzien van beter zaad, zodat ze hun productie kunnen verhogen. "Verhoging van de productie is voor hen wel een ingrijpend proces. Ze moeten hun palmen omhakken en het duurt vier jaar voordat er geoogst kan worden van de nieuwe oliepalmen." Uitbreiding van de plantages zou veel sociale problemen met zich meebrengen omdat de landrechten niet goed geregeld zijn. "Daar is een rol weggelegd voor de nationale overheden", aldus Vis.

Gecertificeerde palmolie

Sinds eind 2008 is gecertificeerde duurzame palmolie op de markt. Eind vorig jaar lag de productie van gecertificeerde telers in Zuidoost-Azië op drie miljoen ton palmolie per jaar. Die hoeveelheid is 55 procent van de palmolie die de EU importeert. De Nederlandse Task Force Duurzame Palmolie streeft ernaar dat alle voor de Nederlandse markt bestemde palmolie uiterlijk eind 2015 duurzaam is. Die doelstelling wordt ondersteund door een groot aantal brancheverenigingen: De Bond van Nederlandse Margarine Fabrikanten (BNMF), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI), de Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi), de Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Eetbare Oliën en Vetten (Vernof), de Vereniging voor de Aardappelverwerkende Industrie en de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ). ■

Certificaten kopen

De aankoop van duurzame palmolie kan op verschillende manieren. 'Mass balance' betekent dat de koper de productie van duurzame palmolie ondersteunt. De duurzame palmolie wordt gevolgd door de keten, maar wordt wel vermengd met gewone palmolie. Sinds eind 2010 is op de Nederlandse markt ook 'segregation' mogelijk. Hierbij wordt de duurzame palmolie in de keten volledig gescheiden gehouden. Fabrikanten kunnen dus daadwerkelijk de duurzame palmolie in hun eindproduct verwerken. De derde methode is 'book & claim'. Dit systeem is vergelijkbaar met dat van groene stroom. De keten wordt niet gevolgd, maar eindgebruikers kunnen bij de organisatie GreenPalm certificaten kopen voor een bepaalde hoeveelheid duurzaam geproduceerde palmolie. GreenPalm is een geregistreerd handelsmerk. Er is zowel een logo voor palmolie die gescheiden is gehouden, als voor palmolie die gemengd is met niet-gecertificeerde olie. In het eerste geval luidt de claim bij het logo 'This product contains certified sustainable palm oil', in het tweede 'Contributes to the production of certified sustainable oil'.